

(/)

🏠 (/) > Sundhed, sygdom (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Det midtjyske rigshospital

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/sikringen>)

Det midtjyske rigshospital

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 3742

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/det-midtjyske-rigshospital)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/det-midtjyske-rigshospital](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/det-midtjyske-rigshospital)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/det-midtjyske-rigshospital\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/det-midtjyske-rigshospital\)\) **in**](http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

([\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/det-midtjyske-rigshospital&title=\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/det-midtjyske-rigshospital&title=\)\)](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

Peter H. Iversen

Det midtjyske rigshospital - Viborg Sygehus 1889-2011

Viborg Museum - Viborgstudier 2

Af Skjold Christensen

Alene titlen vækker ens nysgerrighed. De fleste, tror jeg, har det ligesom jeg, Rigshospitalet ligger i København. Men i denne udgivelse får vi en anden opfattelse. Med hensyn til rigshospitalet i Viborg og navnets opståen vender jeg tilbage.

Beretningen jeg her anmelder er udgivet af Viborg Museum i deres serie Viborgstudier 2. Forfatter er museumsinspektør Peter H. Iversen, Viborg Museum.

Bogen er et stykke institutionshistorie, der handler om, hvordan et lille lokalt, men meget ambitiøst amtssygehus blev til et veldrevet regionshospital og dermed en vigtig brik i et moderne sundhedsvæsen.

Udgivelsen handler, som det fremgår af titlen, om Viborg Sygehus, men vi kommer også vidt omkring i sygehusvæsenets udvikling i hele landet. Allerede i 1806 kom der en forordning om oprettelse af sygehuse i de danske amter og købstæder. Men det var først omkring 1850, der for alvor blev arbejdet med forslag til at skabe et offentligt sygehus i Viborg.

Vi får også beretningen om tilbuddet til syge mennesker, før der var sygehuse. Det er sikkert velkendt, at barbere fortog åreladninger. Dengang mente man, at åreladninger kunne bringe balance i patientens kropsvæsker. Kropsvæskerne var blod, slim, gul galde og sort galde. Denne antagelse er som bekendt ikke rigtig. Men vi følger i bogen, hvordan barber Dragheim driver sygestue, inden der blev etableret et offentligt sygehus.

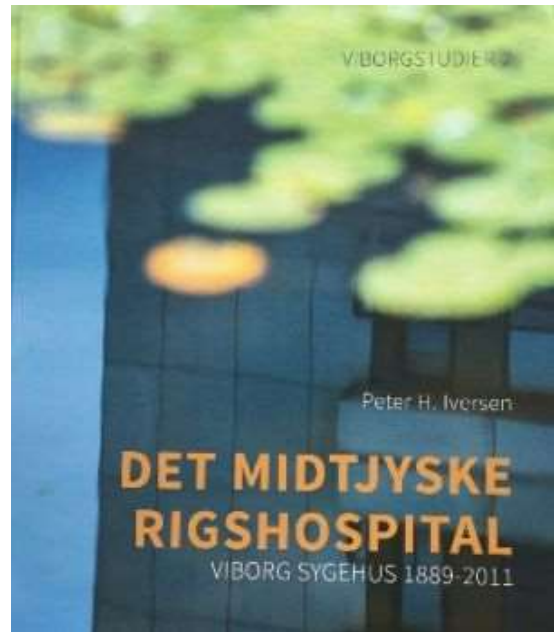
Omkring 1850 blev det til alvor drøftet oprettelse af et sygehus. Men det var ikke uden sværds slag mellem købstaden Viborg og Amtet. Amtet stillede krav til hvilke patienter og med hvilke bestemte sygdomme, der skulle behandles. Det var byrådet ikke enig i. Det endte dog med, at der i 1856 blev indviet et Amtssygehus i Viborg. Som et kuriosum kan her føjes til, at tidens opfattelse af sygehuse var en noget andet end i dag. De færreste mennesker dengang ønskede at komme på sygehus. En indlæggelse på sygehus var det første skridt på vej mod døden.

Med Amtssygehusets etablering i 1856 blev der banet vej for systematisk behandling af patienterne, og den indsamlede viden om sygdomme kunne opbevares på sygehusene. Vi hører om koleraepidemien i 1850-erne. Men der var stadig lang vej i udviklingen af sygehusene. Hygiejnen var i højsædet. Der blev sat fokus på det enkelte sygehus og dets behandling af hygiejne, fx affaldshåndtering. Den var på tidspunkt meget lemefældig. Der blev kloakeret, så spildevandet kunne ledes væk fra sygehuset. Et særligt område var kønssygdomme. En stor del af patienterne i de første år led af kønssygdomme.

Vi følger de mange bestræbelser, der bliver gjort for løbende at udvikle sygehuset i Viborg, det kan føjes til, at den samme udvikling skete i hele landet. I udviklingen af Viborg Sygehus dengang, var der fuldstændig samme diskussion som vi oplever i dag. Efterhånden som der opstår specialer, etableres operationsafdelinger, indføres nye behandlingsformer osv., og det blev diskuteret, om det skulle være på det ene eller andet sygehus? Skulle dette eller nabosygehuset moderniseres, udbygges eller gøres større eller mindre? Eller måske nedlægges?

Vi bliver grundig af forfatteren ført igennem sygehusets udvikling. På et meget tidligt tidspunkt formåede Viborg Sygehus at tiltrække dygtige og ambitiøse læger. Disse læger formåede at udvikle planer for sygehuset, og de formåede af få debatten ført over i den politiske verden – Amtsrådet – som så kunne træffe beslutninger på faglige grundlag.

2. verdenskrig betød også nye udfordringer. Besættelsen betød fx rationeringer og dermed faglige udfordringer for personalet. Fredsafslutningen i 1945 gav også udfordringer. Økonomien var længe om at komme ud af krigens skygge. Det krævede stor kreativitet for at få sygehuset til at fungere. Der kom stadig flere patienter, og der kom nye specialer, men bygningsmassen var uændret.

Da det igen begyndte at gå fremad efter krigen, øgedes behovet også for en planlægning på sundhedsområdet. Økonomi og den teknologiske udvikling fulgte ikke ad. En samlet sundhedsplanlægning var en af de første opgaver for det nye, større Viborg Amt. Et amts sygehusvæsen skulle tænkes som et sammenhængende sygehusvæsen. Specialiseringen skulle være på hovedsygehuset. Således også i Viborg Amt. Vi kan i bogen læse de forskellige politikeres tanker, ambitioner og mål for sygehusvæsenet i Viborg Amt. En fremtrædende person i dette forløb i Viborg Amt og senere Region Midtjylland er amtsborgmester/regionsformand Bent Hansen. Han har i øvrigt også skrevet forord til bogen.

Bogen er et digert værk. Den er et stykke institutionshistorie, der handler om, hvordan et lille, lokalt, men meget ambitiøst amtssygehus blev til et veldrevet regionshospital og en vigtig brik i et moderne sundhedsvæsen. Bogen er blevet til i et tæt samarbejde mellem medarbejdere på sygehuset og forfatteren. Han har desuden haft adgang til sygehusets, amtets og regionens arkivalier. Bogen er udstyret med et omfattende noteapparat, dermed bliver bogen foruden en omfattende lokalhistorisk fortælling også en vigtig beskrivelse af udviklingen af det danske sundhedsvæsen.

Jeg har valgt nogle perioders udvikling, men der er selvsagt mange flere. Læs selv bogen og bliv klogere på udviklingen af Viborg Sygehus og udviklingen af det danske sygehusvæsen. Jeg kan anbefale bogen på det varmeste, den er velskrevet og velredigeret. Den kan forfatter og Viborg Museum ikke roses nok for.

[Historie-online.dk, den 25. juni 2019]

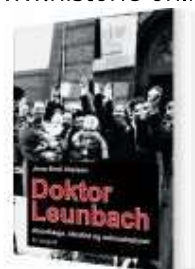
← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/sikringen>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

**PATIENTERNES
RIGSHOSPITAL 1757-2007**

([http://www.historie-online.dk/boger/patienternes-rigshospital-1757-](http://www.historie-online.dk/boger/patienternes-rigshospital-1757-2007)

**DOKTOR LEUNBACH –
ABORTLÆGE, IDEALIST OG
SEKSUALOPLYSER**

<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idaet-krop-sundhed-sygdom/doktor-leunbach-abortlaege-idealist-og-seksualoplyser>)

**UNDER SOLGUDENS
GLØDENDE SCEPTER**

(<http://www.historie-online.dk/boger/under-solgudens-gloedende-scepter>)
